

Τάξη ΣΤ' Όνομα: _____ / ____ / ____

Κεφ. 15

Επιθετικοί προσδιορισμοί, Κυριολεξία-Μεταφορά, Παρομοίωση,
Συνώνυμα - Αντώνυμα

1. Να βρείτε τα επίθετα που παράγονται από τις παρακάτω λέξεις.

♦ τέλος	→	♦ ενοχλώ	→
♦ φύση	→	♦ δίπλα	→
♦ μακριά	→	♦ απαιτώ	→
♦ βροχή	→	♦ βλάβη	→
♦ θάλασσα	→	♦ μαγεία	→
♦ καλοκαίρι	→	♦ ασήμι	→

2. Να δημιουργήσετε επίθετα ή μετοχές που μοιάζουν με επίθετα από τις λέξεις των παρενθέσεων για να συμπληρώσετε το παρακάτω κείμενο:

Κάθε χειμώνα, στην καρδιά της ανελέητα _____ (παγώνω) Ανταρκτικής, στο πιο αφιλόξενο σημείο του πλανήτη, ξεκινά ένα απίστευτο ταξίδι, σταθερά εδώ και χιλιετίες. Χιλιάδες _____ (αυτοκράτορας) πιγκουΐνοι εγκαταλείπουν την ασφάλεια του βαθυγάλανου σπιτιού τους και σκαρφαλώνουν στην ολόλευκη επιφάνεια.

Το Ταξίδι του Αυτοκράτορα, _____ (πλουτίζω) σε γενναιότητα και χιούμορ, μυστήριο και _____ (μαγεύω) θέαμα που κόβει την ανάσα, είναι η πρώτη ταινία _____ (μεγαλώνω) μήκους που αποτυπώνει την _____ (έπος) ιστορία του _____ (ήρωας) αγώνα τους για επιβίωση. Ένα _____ (κινηματογράφος) κατόρθωμα που αποδεικνύει ότι η φύση πλάθει τις πιο _____ (ομορφαίνω) ιστορίες.

3. Να υπογραμμίσετε τους επιθετικούς προσδιορισμούς στο παρακάτω κείμενο:

Στις μέρες μας ένα μεγάλο μέρος της ομορφιάς του Παρθενώνα έχει χαθεί, καθώς πολλά από τα γλυπτά του αφαιρέθηκαν από ασυνείδητους αρχαιοκάπηλους. Τα καλύτερα και σημαντικότερα κομμάτια από τα ανάγλυφα της ζωοφόρου του Παρθενώνα και πολλά άλλα έργα αφαιρέθηκαν κρυφά από τον Άγγλο λόρδο Έλγιν το 1803 και το 1812, με την ανοχή των τουρκικών αρχών. Σήμερα εκτίθεται στο Βρετανικό Μουσείο. Η ελληνική πολιτεία έχει ξεκινήσει, εδώ και αρκετά χρόνια, αγώνα για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα.

4. Να σημειώσετε το γράμμα Κ για τις κυριολεξίες και το Μ για τις μεταφορές:

Έκοψε το δάχτυλό του με το μαχαίρι. ____	Απ' τον καημό της έχει λιώσει. ____
Κόψε δρόμο από το μονοπάτι. ____	Τα κεριά έλιωσαν από τη ζέστη. ____
Έχουν πάρει τα μυαλά του αέρα. ____	Ο καφές ξεχειλίζει στο φλιτζάνι. ____
Πάρε το βιβλίο σου και κάθισε να διαβάσεις. ____	Η βιβλιοθήκη ξεχειλίζει από βιβλία. ____

5. Να γράψετε μία κυριολεκτική και μία μεταφορική φράση για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

α) σπάζω

β) πληρώνω

γ) παίρνω

δ) μυρίζω

6. Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με την κατάλληλη παρομοίωση από την παρένθεση:

(σαν το κερί, όπως η χελώνα, σαν αστραπή, σαν πούπουλο, σαν το σκύλο με τη γάτα,
σαν να ήταν η μάνα μου, σαν παπαγάλος, σαν απολιθωμένοι)

α) Περπατά αργά _____

β) Στο διάστημα ο άνθρωπος είναι ελαφρύς _____

γ) Ο Γιώργος και ο Τάκης τσακώνονται _____

δ) Από τη στενοχώρια της έχει λιώσει _____

ε) Ο μαθητής έλεγε το μάθημα _____

στ) Μείναμε και οι δύο ακίνητοι _____

ζ) Όρμησε _____ να το πιάσει.

η) Η κυρία Άννα με περιποιήθηκε _____

7. Να αντικαταστήσετε στο κείμενο τις λέξεις της παρένθεσης με κάποια συνώνυμη ή αντώνυμή τους ανάλογα με το περιεχόμενο της πρότασης.

Η αμμουδιά του Μούντι ήταν (άδεια) κόσμο, ο ήλιος με τις πύρινες αχτίδες του (άσπριζε) τα ξαπλωμένα (σώματα), νέα παιδιά έπαιζαν ρακέτες και κάθε τόσο (περπατούσαν) εδώ κι εκεί πίσω απ' τις (λευκές) μπαλίτσες που τους ξέφευγαν, παιδάκια με τα φτυαράκια και τα κουβαδάκια (γκρέμιζαν) πύργους (κάτω) στην άμμο. Κάτω από τις πολύχρωμες ομπρέλες οι κυρίες, (όρθιες) στις (μεγάλες) πολυθρόνες, προσπαθούσαν να αποφύγουν την (λίγη) ζέστη. Η θάλασσα ήταν γεμάτη από κανό, λαστιχένια στρώματα, φωνές και (κλάματα). Στη βεράντα του (ρεστοράν), όσοι είχαν (σηκωθεί) αργά, έπαιρναν ακόμα το (βραδινό) τους. Σ' ένα τραπέζι, οι τρεις φίλες, η Βέρα, η Ζωή και η Άννα, έπιναν το δεύτερο καφεδάκι τους (κουβεντιάζοντας) για όλα και για τίποτα, (δυσανεστημένες) για την όμορφη (συντροφιά) και για το αιγινήτικο (θέρος) τους.